

☞ Přírodní poměry okolí Lesné

Součástí Národního parku Podyjí náležící ke katastru Lesná je pouze úzký pruh lesa jihovýchodně pod obcí. Jižní a západní část katastru však zahrnuje poměrně rozsáhlé polní tratě, které jsou součástí ochranného pásma národního parku. V druhé polovině minulého století zde došlo k necitlivým melioračním úpravám v pramenných oblastech několika drobných přítoků Dyje, spočívajícím v napřimování nebo dokonce zatrubňování těchto toků. Při scelování pozemků byly zlikvidovány některé polní cesty a doprovodná nelesní zeleň. V důsledku toho se nyní na polích po větších srážkách projevuje vodní eroze a koryta potoků jsou pak ve svých spodních částech zanášena splavenou ornici. Takto je například postižen Klapervův potok – nejvodnatější levostranný přítok Dyje na území Národního parku Podyjí.

V rámci soustavy Natura 2000 je oblast součástí Evropsky významné lokality Podyjí a Ptačí oblasti Podyjí, která je vymezena pro dva vzácné druhy ptáků – strakapouda jižního a pěnici vlašskou.

☞ Lesy v okolí Lesné

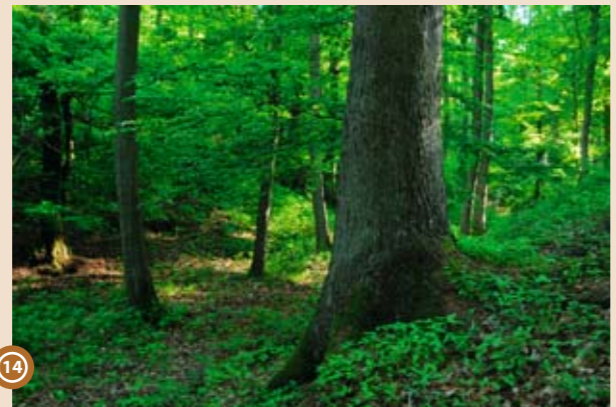
Na katastru obce Lesná se nachází pouze malý kousek lesa na levém břehu Klapera potoka. Jedná se o bohatou dubovou bučinu s habrem, v jižní části v minulosti uměle přeměněnou na monokulturu jehličnatých dřevin - smrku, borovice a modřínu.

Dále podél Klapera potoka ve směru jeho toku (již na katastru obce Čížov) najdeme typické olšiny vázané na vodou obohacené půdy a hned v sousedství u nedalekého letohrádku se nacházejí zbytky původních bučin, které jsou v této části národního parku dominantním lesním společenstvem.

Kromě buku a všudypřítomného dubu zde najdeme širokou škálu dalších dřevin – lípy, javory, jilmy, jeřáby, olši, habr, jasan, břízu, třešeň a další jednotlivě nebo skupinovitě vtroušené druhy.

V minulosti byly lesy, zejména na plošině v okolí letohrádku, člověkem celkem významně pozměněny. Najdeme zde plochy uměle vysazených monokultur smrku ztepilého, borovice lesní nebo modřínu opadavého, které pomalu podrůstají původními listnatými druhy, zejména habrem, dubem nebo břízou. Nepůvodní druhy jsou tak postupně buď přírodní cestou anebo umělou výsadbou buků, javorů a lip nahrazovány domácími dřevinami, které na tyto lokality přirozeně patří.

Na části území, zejména v okrajových partiích lesa budou veřejnosti prezentovány k přírodě šetrné způsoby péče o les, popř. speciální zásahy prováděné ve prospěch zvláště chráněných druhů či společenstev. Zbývající část lesů je (po dosažení přírodě blízkého stavu) postupně ponechávána přírodním procesům.

☞ Turistika

Obec Lesná je díky poloze na hlavní silnici mezi Znojmem a Vranovem nad Dyjí ideálním nástupním místem k výletům do Národního parku Podyjí. Návštěvníci Lesné tuto obec volí, pokud si chtějí prohlédnout romantická lesní zákoutí na okraji bývalého vranovského panství, nebo se vydat k Obelisku nad Ledovými slujemi na horní hraně skalnatého údolí řeky Dyje.

Samotná obec Lesná stojí rovněž za prohlídku. V obci je zachována celá řada objektů původní vesnické architektury, za návštěvu stojí větrný mlýn na okraji obce, ve kterém bývá v létě provozována restaurace, či muzeum motocyklů v samotném centru obce. Jako výchozí místo do Národního parku Podyjí pak slouží křižovatka turistických cest u kostela sv. Terezie na západním okraji Lesné.

Obelisk nad Ledovými slujemi je od Lesné vzdálen necelé 4 km a vede k němu pohodlná, žlutě značená turistická cesta. Ta nás zavede nejprve na hráz rybníka na okraji lesa a následně pak k tzv. Lusthausu, romantickému letohrádku uprostřed hlubokých lesů mezi Lesnou, Čížovem a Vranovem nad Dyjí. Velmi málo frekventovanou lesní cestou se pak přes křižovatku u tzv. Vranovské brány dostaneme k obelisku nad Ledovými slujemi.

Toto místo na okraji bývalého vranovského panství leží na skalní ostrožně nad meandrem řeky Dyje. Vlastní Ledové sluje jsou velice nepřehledným systémem jeskyní, skalních rozsedlin a suťových polí, kde dochází i v současné době k ojedinělým skalním řícením. S ohledem na bezpečnost návštěvníků není areál Ledových slujů zpřístupněn pro turisty. Vlastní vyhlídková plošina u obelisku však umožňuje krásný výhled do údolí Dyje směrem k Vranovu, odtud pak lze pokračovat po červené turistické značce směrem k Vranovu,

nebo směrem opačným k Čížovu či Hardeggu.

Červeně značená turistická cesta pro pěší (nikoliv pro cyklisty) směrem k Čížovu, v mapách značená jako Pašerácká stezka, je jednou z nejatraktivnějších tras celého Národního parku Podyjí. Řeka Dyje na své cestě mezi Vranovem a Hardeggem vyhloubila v odolném skalnatém podloží údolí více než 200 metrů hluboké, kterým nevede a nikdy nevedla žádná cesta a do kterého můžeme shlédnout právě jen z Pašerácké stezky, ze skalní vyhlídky vzdálené necelých 1 km od vyhlídky u Obelisku nad Ledovými slujemi. Z tohoto místa zbývá přibližně dalších 1,5 km na křižovatku Na Keplech, kde se můžeme rozhodnout pro návštěvu nedalekého rakouského Hardeggu, nebo se přes Čížov vrátit zpět do Lesné.

Právě údolí Klapera potoka mezi Čížovským rybníkem a Lesnou je dalším pěkným výletním cílem návštěvníků, kteří míří do národního parku právě od Lesné. Údolí je zprístupněno modrou turistickou značkou pro pěší, cesta vede okolo soustavy 4 drobných lesních rybníků na Klaparově potoce a představuje nenáročnou procházku velmi klidnými a málo navštěvovanými partiemi západní části Národního parku Podyjí.

Obec Lesná

671 02 Lesná 21
tel.: +420 515 291 301, e-mail: oulesna@seznam.cz
www.obec-lesna.eu

Správa Národního parku Podyjí

Na Vyhlídce 5, 669 01 Znojmo
tel.: +420 515 226 722, e-mail: info@nppodyji.cz
www.nppodyji.cz

Autoři textů: Jan Kos, Petr Lazárek, Anna Maixnerová, Petr Vančura; Autoři fotografií: archiv Správy Národního parku Podyjí, Martina Kosová, Václav Klivan, Petr Lazárek, Robert Stejskal; Vydala: Správa Národního parku Podyjí v říjnu 2017; Grafická úprava, sazba a tisk: Profi-tisk group s.r.o.

Větrný mlýn již neslouží svému původnímu účelu, nýbrž jako sezónní restaurace pro návštěvníky Podyjí

10 Ocún jesenní, lidově zvaný nebožtíčkův prst, zdobí v pozdním létě i celém podzimu nejen vlhké louky, ale i silniční příkopy a mokré meze
11 Chrupa modrák – kdysi typický průvodce obilných polí – z naší krajiny téměř vymizela vinou chemizace zemědělství, ale také razantní změnou ve složení pěstovaných plodin

12 Pestře zbarvený samec konopky obecné posedává pravidelně v intravilánu obce
13 Vlaštovka obecná, druh žijící s člověkem, který si staví době známé hnízdo v lidských sídlech
14 Listnatý les v jedné z roklí nedaleko obce Lesná

15 Muzeum motocyklů je jednou z mnoha turistických zajímavostí obce

16 Procházka po Pašerácké stezce zavede návštěvníky až nad nejhlubší partie dyjského údolí
17 Na Klaparově potoce v Národním parku Podyjí byla v minulosti vybudována soustava nepřilíš velkých lesních rybníků

18 Detail oken vesnického stavení (dům čp.15)
19 Poklona v poli při silnici na Horní Břečkov
20 Příjemné ubytování v původním vesnickém stavení

Hned několika nej se může chlubit tahle obec, která se nachází na území někdejšího vranovského panství. Bývala jeho nejvýše položenou vesnicí, ale také tou nejmladší. Jen něco málo přes dvě století je stará její historie. Ale je nepřehlédnutelným místem. Na vymýceném kusu půdy rychle vyrostly domky a stejně rychle tu lidé zapustili kořeny. Ne, že by tu byl život jednodušší než jinde - ale že je tu krásně a v náručí lesů se volně dýchá.

1

Poloha obce

Lesná je nejsevernější obcí ochranného pásma Národního parku Podyjí. Leží na silnici spojující Vranov nad Dyjí se Znojmem v nadmořské výšce okolo 460 metrů.

Geologické podloží obce a jejího bezprostředního okolí je tvořeno zejména bitešskou dvojslídinou ortorolou, která je nejtýpější horninou západní části Národního parku Podyjí mezi Vranovem, Lesnou a Čížovem. Plošina západně a severně od obce je pak pokryta čtvrtohorními hlinitými sedimenty.

Území je odvodňováno výhradně do Klaperova potoka, který pramení v polích severozápadně od obce. Bezprostředně pod Lesnou, na jejím jižním okraji se Klaperův potok zahlubuje a tvoří poměrně úzké a sevřené údolí, na potoce je vybudována soustava 4 relativně malých vodních ploch. Vody Klaperova potoka pak končí v Dyji nedaleko po proudu od rakouského městečka Hardegg.

Z historie obce

Hrabě Michal Jan Josef z Althanu byl posledním majitelem vranovského panství z tohoto rodu. Snaha o dokonalý vzhled a funkčnost zámku ve Vranově nad Dyjí ho finančně natolik vyčerpala, že se zadlužil. Jestli propadl hrám a nákladnému způsobu života předtím nebo potom, je z dnešního pohledu irelevantní. Každopádně celé zbývající jmění prohrál a zámek s pozemky byl na začátku roku 1793 prodán.

Pro budoucí Lesnou to byl šťastný den, protože novým majitelem se stal pražský advokát Josef Hilgartner, rytíř z Lilienbornu. Vykácet část lesa mezi Vracovicemi a Onšovem byl jeho nápad. Půdu pak rozdělil na stejné díly o velikosti dvou arů a jako správný developer je po deseti zlatých prodal zájemcům. Tak na místě původního lesa vyrostla vesnice, které se až do roku 1945 říkalo - na paměť jejího duchovního otce - Liliendorf. Ostatně květy lilii jsou dosud součástí obecního znaku a vlajky, stejně jako lopatky větrného mlýna, dalšího symbolu obce.

Liliendorf rostl rychle, ale promyšleně. Nejdříve se stavěla Německá ulice, dnešní hlavní. Později vznikla vedlejší Česká (posléze Poštovní) ulice ve směru na Šumnou.

2

3

Ti, kteří hledali v nové vesnici domov, nebyli žádní chlápci. Řemeslníci, jako bednáři nebo dřevorubci, ale také dělníci a pacholci, stavěli z nepalovaných cihel a dřeva. Velmi brzy se ale začala situace měnit, vesnice bohatla. V té době opět změnila majitele. V posledním roce osmnáctého století ji koupil polský šlechtic Stanislav, hrabě z Mniszku, císařský tajný rada.

Než se transakce uskutečnila, daroval zakladatel Hilgartner obci malý zvon, jenž do té doby visel v zámecké kapli vranovského zámku. Zanechal tedy na sebe vzpomínku cennou a hlasitou, která byla umístěna do zvonice a poté do věže později postaveného kostela.

Jak šly roky, nevyhýbalo se kraji ani neštěstí. V době napoleonského tažení v roce 1805, se tu objevil i Napoleon při své cestě od Slavkova. Smutek a strádání samozřejmě přinesla i I. světová válka. Jednoduše to nebylo ani v době, kdy se rodila Československá republika.

Ve 30. letech minulého století se v Lesné nacházely také menší pramenité lázně s bazénem, kterým se říkalo Quellenbad. Byly oblíbené a hojně navštěvované, což bylo pro obec výhodné. Konec tomu postupně učinila stavba přehrady ve Vranově nad Dyjí, která asi nabízela zajímavější rekreaci. V roce 1939 se definitivně brána lázní v Lesné zavírá.

Obec navštívili v průběhu let českoslovenští prezidenti T. G. Masaryk i Edvard Beneš. Ten první v roce 1929, druhý v roce 1948. Až do třicátých let 20. století tu vedle sebe i spolu víceméně v poklidu žili občané české i německé národnosti. Poměry se významně zhoršily v roce 1935. O tři roky později se obec stala součástí Říše.

Nové stránky historie se začaly psát po květnu 1945. Z Liliendorfu se stala Lesná. Velký zásah do jejího vzhledu znamenala likvidace rybníků na návsi. K místnímu koloritu již léta

4

5

patří vodník - rozcestník, který ukazuje cestu i turistům, kteří směřují na Vranov nad Dyjí nebo Bítov. Lesná je jedinečný výchozí bod pro tyto výlety.

Kaple svaté Terezie Veliké

Po svatostánku toužili už první osadníci, ale tehdy se nedostávalo peněz. V roce 1826 tedy vznikla nadace s cílem zřídit ve vesnici kapli. Po nashromáždění dostatečného množství finančních prostředků byl vykoupen a zbourán jeden z domů a 29. dubna 1866 se klepalo na základní kámen. Teprve po roce se však začalo se stavbou, neboť plány nabourala vypuknutí prusko-rakouská válka. To, že liliendorfští po vlastní kapli velmi toužili, potvrzuje i jejich osobní audience u císaře Františka Josefa I. Vyslyšel je a na stavbu osobně přispěl, takže i díky císařské podpoře mohli 2. září 1867 občané Liliendorfu slavit dokončení hrubé stavby, zhotovené podle návrhů znojemského stavitele Burgera. Oltářní obraz sv. Terezie vyšel z dílny ředitele vranovské továrny na keramiky Josefa Dorého.

6

7

Cesty zvonů

Nejen lidé, i zvony mají svůj pohnutý osud. Ty z věže kostelíku v Lesné zcela určitě. První daroval zakladatel obce, na další dva pak přispěla hraběnka Mniszková. V době první světové války však vzaly všechny za své - bylo nařízeno darovat je na válečné účely. Bez zvonů však věž nezůstala, občané se složili na nové, jež byly slavnostně vysvěceny v roce 1927. Přišla ale další válka a historie se opakovala: v roce 1942 se museli lidé rozloučit i s novými zvony. Na své místo se po válce vrátil jediný z nich.

Po sametové revoluci se místní opět složili, tentokrát na rekonstrukci své kaple. V roce 1994 při oslavách 200. výročí založení obce, se svatostánek zaskvěl v plné kráse. Podívat se na to v hojně míře přijeli i pamětníci a potomci německých obyvatel, kteří museli vesnici opustit po II. světové válce.

Větrný mlýn

Na vlajce i ve znaku obce Lesná jsou kromě lilii zobrazeny také lopatky větrného mlýna. Ten patří neodmyslitelně k obci od roku 1862. Podle holandského vzoru jej na východním okraji vesnice vybudoval zednický mistr Franz Czerny. Zkušební ziskal při stavbě podobného mlýna v nedalekém dolnorakouském Retzu.

Svému účelu sloužil liliendorfský větrný mlýn do roku 1894. Pak se změnil v dílnu místního koláře. Po druhé světové válce se tu usadilo vojsko a z malebného objektu se stala pozorovatelná a hláska protiletadlové obrany. Posléze se ve zdevastovaných zdech skladovalo obilí. Nakonec se však podařilo dominantu obce zachránit. V sedmdesátých letech minulého století se areál změnil podle návrhů architekta Jiřího Malého v restaurační zařízení.

8

Lusthaus

Mezi zajímavostí patří také letohrádek - Lusthaus dříve nazývaný Jägerhaus (lovecký dům). Stojí nedaleko obce Lesná, ale už na katastru sousedního Čížova. Postavit ho dal v roce 1780 Michal Josef Althan, majitel vranovského panství. Jedná se o patrovou stavbu na průsečíku čtyř křižujících se cest, původně vystavěnou v pozdně barokním až klasicizujícím stylu. V přízemí se připravovala jídla ze zvěře, ulovené v okolní oboře. Rovněž sloužilo jako odkladiště zvěřiny a šatstva. Šlechta využívala místnost v patře, kde se pořádaly hostiny a jiné společenské akce. Celé patro obíhal ochoz krytý spolu s centrální částí mansardovou střechou. Tu v nárožích podepírala čtveřice sloupů. Po přestavbě po požáru ve druhé polovině 19. století ji nahradila současná jehlancová střecha. Původní podoba objektu je k vidění na vedutě na Vranovském zámku.

9

Notář a buditel

Jan Vlk byl právník, notář, ale především básník a buditel. Byl mužem mnoha nadání, z nichž to největší bylo umění nadchnout lidi kolem sebe. Využíval toho ku prospěchu české řeči a všeho, co stvrzovalo a rozvíjelo národní identitu. Narodil se v roce 1822 v Telči, ale při své životní pouti zanechal hlubokou stopu ve Znojmě a zdejší kraj. Zemřel v roce 1896 v Lesné. Byl zakladatelem Besedy Znojenské, prvního českého spolku. Jeho dílem byla i Vzájemná záložna. Stal se členem Sokola, Řemeslnického spolku a předsedou Matice školské. Jeho básnická tvorba vycházela v mnoha časopisech. K nejznámějším asi patří jeho báseň Přijde jaro, přijde, jež byla zhudebněna.

Rodák s hudbou v srdci

V Liliendorfu, dnešní Lesné, se 6. března 1871 narodil August Reuss. Až ve svých osmadvaceti letech se stal žákem hudební akademie v Mnichově, kam se v roce 1929 vrátil jako profesor. Po absolutorii však nejdříve působil jako kapelník v městském divadle v Augsburgu a poté v Magdeburgu. Později se stal ředitelem konzervatoře Richarda Strausse v Mnichově a byl také úspěšným skladatelem.

1 Lesná – pohled na hlavní silnici z Vranova nad Dyjí do Znojma

2 Lesná na dobové pohlednici
3 Dům čp. 11 – jeden z největších objektů zachovalé vesnické architektury

4 Detail vrat do vesnického stavení (dům čp. 17)
5 Další detaily čelní stěny vesnického stavení (dům čp. 17)

6 Kostel sv. Terezie na návsi v Lesné
7 Dům čp. 69 je rovněž pěkným příkladem zachovalé vesnické architektury

8 Lipová alej na cestě k obecnímu hřbitovu

9 Letohrádek Lusthaus je prvním cílem na cestě z Lesné k Ledovým slujím